

Viittakiven opisto kansainvälisen yhteisymmärryksen ja rauhan asialla

Muistitiedon keruuhanke 2025-2026

VST-päivät 28.8.2025, Kuopio

KT Paula Alanen

Viittakiven opisto 1951-2007

- Kansainvälinen kansanopisto toimi Hauholla (nyk. Hämeenlinna)
- Toiminnan tarkoitus oli edistää rauhaa ja ihmisten välistä ymmärrystä
- Toiminnan ytimessä oli ”Talvikurssi”, jonka opiskelijat tulivat eri puolilta maailmaa
- Ylläpitäjänä toimi Kristillis-yhteiskunnallinen Työkeskusliitto (nyk. Suomen Setlementtiliitto ry.)

Viittakiven opiston rauhantyö

- Ajatus kansainvälisen keskuksen tarpeesta oli syntynyt Lapissa sodan jälkeen järjestetyillä kansainvälisillä työleireillä.

”Sodan jälkeinen nuoriso tajuaa, että pysyvää rauhaa ei rakenneta yksinomaan neuvottelupöytien ääressä. ... Nuorten pitää raivata uusia sosiaalisen elämän ja ajattelun uria voidakseen oikein elää muutosten aikaa. Vain hyvän tahdon ja yhteistyön rakentavat voimat voivat palauttaa järjestyksen kaaoksen sijaan ja muuttaa hillittömän väkivallan pysyväksi rauhaksi.”

Elvi Saari, Viittakiven ensimmäinen rehtori, vuoden 1946 jälleenrakennusleirin esitteen teksti

Viittakiven opiston rauhantyö

Kansainvälisen kansankorkeakoulun ensimmäinen opetusohjelma, by professori Urpo Harva, fil. maisteri Heikki Hosia ja pastori Aaro Tolsa:
”...Suunnitelma tulee toteutetuksi vain opettajien ja oppilaiden molemminpuolisen läheisen **vuorovaikutuksen** kautta ... tarkoituksena on pyrkiä **lisäämään sopusointuista ihmisyyttä** ammateissa tai tehtävissä, mihin heillä on tai tulevaisuudessa tulee olemaan edellytyksiä. Opetuksen tulee olla **vapaata** puoluekiihotuksesta ja erilaisten uskontunnustusten ja maailman **katsomusten aiheuttamista rajoituksista**. Opiskelun ainoana **tehtävänä on tutkia ihmisiä yhteiskuntien ja kulttuurien osana ja rakentajana** ja siten **lisätä opettajien ja oppilaiden kykyä ymmärtää ja toteuttaa ihmisyyttä** paremmin ja laajemmissa yhteyksissä. Opiskelijoiden ja opettajienkin on **elettävä ja kokeiltava opiston jokapäiväisessä elämässä se, mitä on opittu** ihmisyydestä: keskinäinen ymmärrys, suvaitsevaisuus, luotettavuus, palvelevaisuus jne. Opettajien ja oppilaiden **on yhdessä kokoonnuttava keskustelemaan yhteisön jokapäiväisessä elämässä** saavutetuista ihmisyyden voitoista ja siinä yhä ilmenevistä puutteista.”

Viittakiven opiston työ käytännössä

- Opiskelu, vuorovaikutus ja arki yhteisen ymmärryksen saavuttamiseksi
- Opetus ja muu toiminta: kansainväliset seminaarit, kehitysyhteistyö, siviilipalveluskoulutus, kestävä elämäntapa, pakolaisten vastaanotto, kveekarit, jooga ym.
- Kaikki vuorovaikutus suomeksi ja englanniksi
- Elämä kansainvälisessä yhteisössä: arkinen työnteko, opiston puutarha, keittiö, kiinteistöt... yhteistyö ympäröivän kyläyhteisön ja kunnan asukkaiden kanssa

Tiedonkeruuhanke 2025-2026

- Toteuttaja [Viittakivi International Association ry](#)
- Muistitiedon keruu ja arkistotutkimus kansalaistieteen menetelmin
- Tavoitteena 30 henkilöhaastattelua
- Kaksi ryhmähaastattelua, toinen Hauholla entisen opiston tiloissa, toinen hybridinä PK-seudulla
- Hämeen maakunta-arkistoon luovutettujen asiakirjojen analyysi
- Koottu aineisto arkistoidaan tulevaa tutkimuskäyttöä varten
- Hankkeen rahoittaja [Niilo Helanderin säätiö](#)

Vapaan sivistystyön tutkimuksen edistäminen

- Kansanopistohistorian tallentaminen
- ”Aikuiskasvatuksen kadonneet paikat”
- Vapaan sivistystyön menetelmien ja toteutustapojen kuvaus
- Jatkoideoita tutkimukseen: vapaa sivistystyö yhteiskunnallisen hoivan toteuttajana
- Vst:n rooli rauhan edistämisessä – onko se henkistä huoltovarmuutta?

Yhteystiedot

Hankkeen vastuullinen tutkija:

paula.alanen@tuni.fi

Hankeviestintä:

jenni.patari@sivistystyo.fi